DUALITATEA UMANĂ

Praga, 21 martie 1911

În cadrul expunerilor noastre vom intra în mod constant în dificultatea de a putea cuprinde mai exact cu privirea organismul uman exterior, pentru a recunoaşte ce este perisabil, fragil. Vom vedea totodată cum tocmai acest lucru ne va conduce spre cunoaşterea nepieritorului, eternului din natura umană. Şi dacă consideraţiile noastre au acest scop, este necesar să ne amintim ceea ce am mentionat deja, şi anume punctul de vedere din care trebuie considerat organismul exterior fizic, cu întreaga veneraţie cuvenită unei revelări a lumilor spirituale.

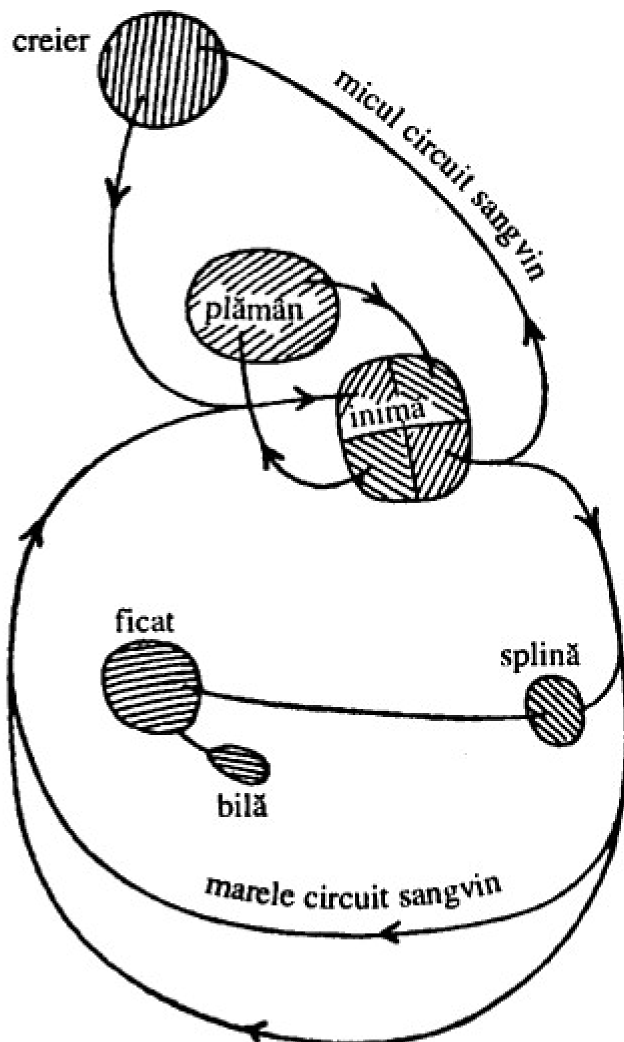
Dacă suntem pătrunşi în oarecare măsură de noţiunile şi modul de simţire al ştiinţei spiritului, putem avea acces cu uşurinţă la gândul că organismul uman, în uriaşa lui complexitate, trebuie să fie cea mai semnificativă expresie, cea mai mare şi mai importantă revelaţie a forţelor spirituale care structurează lumea şi-i dau viaţă. Oricum, trebuie să pătrundem tot mai mult din afară spre interior.

Ieri am văzut cum observaţia exterioară – atât cea laică cât şi cea ştiinţifică – ne obligă să vedem în om o dualitate. Am făcut-o în treacăt, dar, în cele ce urmează, vom aprofunda problema. Am spus despre această dualitate că este închisă în cavitatea osoasă a craniului şi coloanei vertebrale. Pornind de la forma exterioară a acestei părţi a omului, se poate obţine o perspectivă provizorie, legând viaţa de veghe cu cealaltă, la început foarte îndoielnică, desigur – viaţa de vis. Am văzut că formele exterioare ale acestei părţi a naturii omeneşti oferă un gen de imagine, înseamnă un fel de revelaţie: pe de o parte a vieţii de vis, această viaţă haotică a imaginilor, iar pe de alta a vieţii de veghe, cu contururi nete, stabilite prin observaţie.

Astăzi vom arunca o privire chiar şi numai fugitivă asupra celeilalte pării a dualităţii omeneşti, care se aflã în afara domeniului observat ieri. O privire, chiar superficială, asupra acestei a doua părţi a fiinţei umane ne poate lămuri că, dintr-un anumit punct de vedere, ea este opusă celeilalte părţi. Atunci când privim creierul şi măduva, le vedem înconjurate de formaţiuni osoase. Dacă privim cealaltă parte a alcătuirii omeneşti va trebui să spunem că aici formaţiunile osoase sc găsesc angrenate mai mult în interiorul organelor. Dar aceasta ar fi o apreciere foarte superficială. Mai adânc în structura acestei a doua părţi a naturii umane ne va conduce faptul că vom aborda mai întâi separat cele mai importante sisteme de organe, comparându-le apoi cu ceea ce am aflat ieri.

Vom analiza la început sistemele de organe, sistemele de instrumente ale organismului uman care aparţin nutriţiei şi pe cele care se găsesc între aparatul digestiv şi acea minunată formaţiune care constituie punctul central al organismului omului: inima. Chiar o privire superficială ne arată că acest sistem de instrumente, şi în primul rând aparatul digestiv, este destinat să preia substanţele din lumea exterioară şi să le pregătească pentru a le prelucra ulterior în organismul fizic al omului. Ştim că aparatul digestiv se întinde – sub forma unui tub – de la orificiul bucal până în stomac. Ştim, de asemenea, că alimentele dirijate prin acest canal sunt cu uşurinţă separate într-o parte inutilizabilă, care este pur şi simplu eliminată, şi o alta, care este transportată în organism prin celelalte organe digestive. Se ştie, de asemenea, că aparatului digestiv propriu-zis i se ataşează sistemul limfatic, al cărui rol este de a

duce mai departe substanţele nutritive modificate. Deci de aparatul digestiv, dincolo de stomac, se leagă sistemul limfatic – o sumă de canale ce parcurg întreg corpul, care se încarcă cu substanţele transformate de către aparatul digestiv şi le transportă spre sânge. Avem, prin urmare, a treia componentă a acestui sistem de organe, aparatul circulator, cu canalele sale ramificate, largi sau înguste, care străbat întreg organismul, şi al cărui centru activ este inima. Ştim, de asemenea, că vasele care pleacă de la inimă, numite artere, conduc sângele spre toate părţile organismului nostru, că sângele suferă un anumit proces de transformare şi este readus apoi la inimă, prin alte vase, sub formă de sânge albastru, spre deosebire de sângele roşu. Mai ştim că acest sânge transformat, inutilizabil ca atare pentru viaţă, este condus la plămâni, unde intră în contact cu oxigenul care provine din aerul exterior, cu ajutorul căruia este reînnoit în plămân şi apoi este recondus la inimă, pentru a-şi relua cursa prin întregul organism.

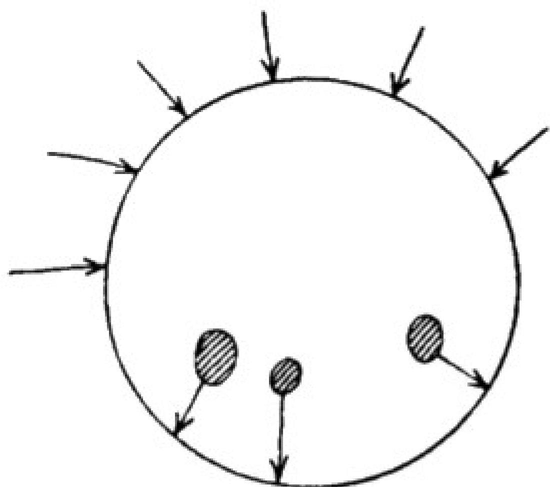
Pentru a putea examina toate aceste sisteme, şi pentru a avea, în modul de observare exterior, o bază valabilă şi pentru abordarea ocultă, vrem să ne ocupăm mai întâi de acest sistem care apare de la bun început ca punct central al întregului organism: aparatul circulator.

Să analizăm mai întâi sângele: după ce a fost reîmprospătat la nivelul plămânului şi transformat în sânge oxigenat, este dus la inimă, de unde pleacă din nou ca sânge roşu, pentru a fi reutilizat în organism. Vă previn că toate desenele pe care le voi prezenta vor fi schematice. Să ne amintim că inima omului este alcătuită din patru camere, mărginite de pereţi interiori: două camere mari în partea inferioară şi două mai mici în partea superioară. Cele inferioare se numesc ventricule, iar cele superioare auricule. Nu voi vorbi astăzi despre valvule; vă voi prezenta procesul foarte schematic. După ce a curs din auriculul stâng în ventriculul stâng, sângele este transportat de o arteră mare şi purtat în întreg

organismul. Să reţinem că acest sânge este utilizat de toate organele corpului, este transformat în sânge albastru şi sub această formă ajunge în auriculul drept, de unde curge în ventriculul drept, pentru a fi dirijat spre plămâni, reînnoit, şi pentru a-şi relua ciclul.

Dacă ne reprezentăm acest lucru, este important pentru modul de observaţie ocultă să adăugăm că foarte aproape – pe traiectul arterei principale (aorta – n.tr.) – se separă un curent secundar, care duce sângele oxigenat spre creier şi care revine apoi la auriculul drept. Astfel, sângele trecut prin creier este transformat la fel ca si cel care vine din celelalte părţi ale organismului. Avem deci o mică circulaţie, în care este intercalat creierul, separat de marea circulaiie, care parcurge restul organismului. Este foarte important să reţinem acest fapt, deoarece el ne conduce spre o reprezentare importantă, care ne poate furniza baza pentru tot ce ne face posibilă urcarea spre înăltimile oculte numai dacă ne punem întrebarea: Aşa cum în partea superioară a organismului sunt inserate în mica circulaţie organele superioare, ceva asemănător există şi în marea circulatie? Vom ajunge astfel la un rezultat care ne poate fi furnizat chiar şi de observaţia exterioară superficială, faptul că în marea circulatie sunt inserate trei organe: splina, ficatul şi vezica biliară, care contine bila preparată de ficat.

Dacă ne întrebăm care este rolul acestor organe, ştiinţa exterioară ne răspunde că ficatul prepară bila, că bila curge în tubul digestiv şi colaborează la transformarea alimentelor, pentru ca acestea să fie preluate prin vasele limfatice şi să poată intra în sânge. Ştiinţa exterioară ne vorbeşte mai puţin despre al treilea organ, splina. Dacă examinăm aceste organe, trebuie să precizăm că ele sunt în întregime ocupate cu prepararea alimentelor pentru organismul uman. Pe de altă parte, toate trei sunt incluse în circulaţie, şi nu degeaba. Dat fiind faptul că alimentele sunt preluate de sânge, pentru a fi purtate în întregul organism şi pentru a înlocui în permanenţă pierderile, aceste trei organe participă la transformarea integrală a alimentelor. Acum se pune o întrebare: Putem înţelege, după aspectul lor exterior, felul cum aceste organe participă la activitatea generală a organismului uman? Dacă privim din afară, ne apare că ele sunt intercalate în circulaţia inferioară, aşa cum creierul este inclus în circulaţia superioară. Dacă avem în vedere asemenea consideraţii exterioare, pe care este necesar să le aprofundăm mai târziu, trebuie să vedem dacă aceste organe ar putea avea o sarcină asemănătoare celei a creierului şi în ce ar putea consta ea.

Să analizăm pentru început părţile superioare ale organismului uman. Ele sunt cele care preiau impresiile senzoriale exterioare culese de organele de simţ şi care elaborează materialul percepţiei noastre senzoriale. Ceea ce se întâmplă în cap, în părţile superioare ale organismului uman, este prelucrarea acelor impresii care intră prin organele de simţ. Putem considera impresiile exterioare drept cauză a tot ce se întâmplă în partea superioară a organismului, şi în timp ce aceste impresii îşi produc efectul, precum şi ceea ce rezultă din acţiunea lor prin elaborare interioară în organele superioare ale omului, modifică sângele, sau contribuie la aceasta; sângele astfel modificat este trimis de către aceste organe spre inimă, la fel ca şi cel din restul organismului. Întrucât partea superioară a organismului uman se deschide lumii exterioare cu ajutorul organelor senzoriale – porţi deschise lumii înconjurătoare – nu este oare natural să gândim că ceea ce lumea exterioară imprimă în creier prin organele de simţ corespunde într-un anume sens cu ceea ce acţionează din interiorul organelor interioare, splină, ficat, bilă, în afară? În timp ce această parte superioară se deschide spre exterior pentru a primi de acolo influenţe şi sângele curge spre această parte pentru a culege influenţele exterioare, în acelaşi timp el curge spre partea inferioară, pentru a primi ceea ce vine de la cele trei organe. Deci, când privim lumea înconjurătoare, vedem că aceasta influenţează structura noastră superioară prin intermediul organelor senzoriale. Imaginaţi-vă că ceea ce pătrunde în noi din exterior prin simţuri ar fi comprimat, concentrat într-un centru. Astfel, ceea ce pătrunde în noi din toate direcţiile trebuie comparat cu ceea ce curge din ficat, din vezica biliară şi din splină, adică lume înconjurătoare transformată. Dacă aprofundaţi această idee, veţi vedea că nu este o reflecţie cu totul stranie.

Imaginaţi-vă diversele impresii senzoriale care curg spre interior şi închipuiţi-vă că sunt concentrate, condensate şi formate ca organe dispuse în interior. Astfel, sângele se oferă în interior celor trei organe - ficat, bilă, splină -, aşa cum partea superioară a organismului se oferă lumii din afară. Avem deci lumea exterioară, care ne înconjoară simţurile, concentrată în organe dispuse în interiorul corpului omenesc. Putem spune că, pe de o parte, lumea lucrează în exterior, pătrunde în noi, atinge sângele în organele superioare şi îl influenţează. Pe de altă parte, macrocosmosul influenţează în mod tainic organele pe care le-a concentrat şi, pe această cale, acţionează asupra sângelui nostru, care i se pune de asemenea la dispoziţie. Să reprezentăm aceasta schematic: Să ne imaginăm în primul rând lumea, care acţionează din toate părţile asupra simţurilor noastre, şi sângele, oferindu-se ca o tablă pe care se întipăresc impresiile acestei lumi - este organizarea noastră superioară. Să ne imaginăm apoi că am putea concentra toată această lume exterioară în organe izolate, că am forma din ea

un extract pe care l-am putea transpune în interior; astfel, ceea ce acţionează din toate direcţiile acţionează şi de cealaltă parte, a sângelui. Vom avea astfel un tablou al exteriorului şi interiorului organismului uman format într-un fel cu totul aparte. S-ar putea spune, într-un anumit sens, că creierul corespunde organizării noastre interioare în măsura în care ea umple toracele şi cavitatea abdominală. Este ca şi cum lumea din afară ar fi transpusă în interiorul nostru.

În această organizare subordonată, care serveşte în principal continuării procesului nutritiv, vom găsi câteva lucruri cu totul tainice, ca de pildă concentrarea întregii lumi înconjurătoare în câteva organe interne, câteva instrumente interioare. Studiind mai îndeaproape aceste organe, splina, ficatul, vezica biliară, observăm că cea care se oferă prima curentului sangvin este splina. Ea are o structură particulară, un ţesut bogat vascularizat, conţinând numeroase granule albe, care contrastează cu roşul fondului. Splina ne apare ca o strecurătoare prin care trece sângele, punându-se la dispoziţia unui organ care este într-un fel o fracţiune concentrată a macrocosmosului. Splina este în legătură şi cu ficatul. Pe treapta următoare observăm cum sângele se oferă ficatului, iar acesta, la rândul său, secretă bila, ca o a treia componentă a acestei serii. Bila este depusă într-un organ special, se amestecă cu substanţele nutritive, şi de aici, împreună cu aceste substanţe transformate, ajunge în sânge.

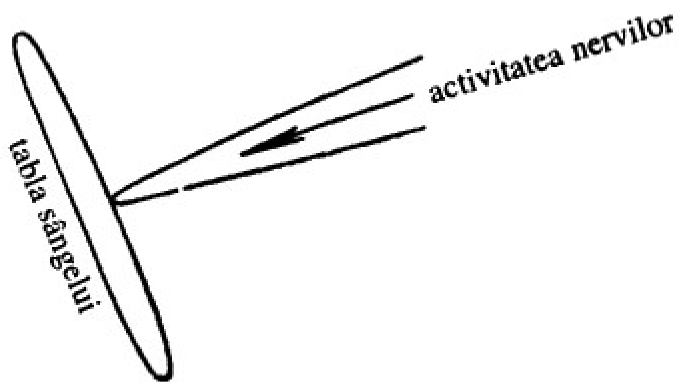
Ne putem imagina această oferire de sine a sângelui către cele trei organe în felul următor: primul organ care se găseşte în calea sângelui este splina, al doilea este ficatul, şi al treilea, care are o relatie foarte complicată cu sângele, cu întregul sistem sangvin, este bila care, pentru că este pusă la dispoziţia alimentelor, participă la elaborarea lor, este considerată un organ aparte. Bazaţi pe acest fapt, ocultiştii tuturor timpurilor au dat anumite denumiri acestor organe. Vă rog să nu vă gândiţi deocamdată la nimic deosebit în legătură cu aceste nume, ci numai la faptul că ele au fost date acestor organe şi să faceţi abstracţie de adevărul că o asemenea asociere a numelor are şi o altă semnificaţie pentru organe. Vom vedea mai târziu pentru ce motive li s-au dat chiar aceste nume. Deoarece splina este prima care se oferă sângelui, vechilor ocultişti li s-a părut că cel mai potrivit nume pentru ea ar fi cel al primei planete care apare în spatiul cosmic al sistemului solar. Din această cauză au numit splina „saturniană" – sau un Saturn interior –, aşa cum ficatul a devenit un Jupiter interior, iar bila un Marte interior. Deocamdată să nu ne gândim la aceste nume, ci numai la faptul că le-am depistat. Şi am făcut aceasta deoarece am înţeles că lumile exterioare, abordabile pentru simţurile noastre, sunt comprimate în aceste organe, care reprezintă pentru noi lumi interioare, aşa cum planetele reprezintă lumi exterioare. Aşa cum lumile exterioare apar simţurilor noastre, prin aceea că pătrund din afară, lumile interioare acţionează activ asupra sângelui, influenţând Eul, al cărui organ este sângele.

În orice caz, vom afla o diferenţă importantă între caracteristicile creierului uman, despre care am vorbit ieri, şi ceea ce ne apare ca un fel de sistem cosmic interior. Această diferenţă constă, în primul rând, în faptul că omul nu ştie nimic despre ceea ce se petrece în organismul său interior. El nu percepe influenţa pe care aceste lumi interioare o exercită asupra lui, în timp ce, în mod caracteristic, lumea exterioară îi impresionează conştienţa. Într-un anumit sens, ne este îngăduit să numim aceste lumi interioare o lume a inconştientului, spre deosebire de lumea conştientă, pe care am învăţat să o cunoaştem în activitatea creierului.

Vom clarifica conţinutul conştientului şi al inconştientului, luând în considerare şi alt aspect. Ştiti că ştiinţa oficială consideră sistemul nervos, cu tot ce este legat de el, drept organ al conştienţei. Pentru dezvoltarea ulterioară a consideraţiilor noastre oculte, să reţinem o anumită relaţie a sistemului nervos cu sângele - ceea ce am expus azi în mod schematic. Vedem că sistemul nervos este pretutindeni în legătură cu sângele. Să dăm atentie mai întâi unui adevăr pe care ştiinţa oficială îl consideră incontestabil: că regulatorul general al activităţii conştiente, al vieţii sufleteşti, este sistemul nervos. Nu putem însă evita faptul că pentru ocultişti sistemul nervos nu reprezintă decât un fel de substrat al conştienţei. Aşa cum sistemul nervos se inserează în organismul nostru şi intră în contact într-un anumit fel cu sângele, tot astfel se inserează în fiinţa omenească ceea ce noi numim corpul astral şi Eul. În conferinţele mele, am arătat că şi o observare exterioară, pe care am prezentat-o în repetate rânduri, ne poate evidenţia că sistemul nervos este, într-un anumit sens, revelaţia corpului astral. În cadrul unei astfel de abordări, vedem că la început nu le putem atribui corpurilor naturale nevii decât corpul fizic pe care ni-l prezintă. Când urcăm pe scara evoluţiei de la corpurile anorganice, neînsufleţite, la corpurile naturale însufleţite – la organisme –, trebuie să ne imaginăm că acestea sunt pătrunse de corpul eteric sau vital, care conţine în el cauzele manifestărilor vieţii. Vom vedea mai târziu că antroposofia sau ocultismul nu vorbesc despre acest corp vital aşa cum se vorbea pe vremuri despre „forţa vitală". Când antroposofia aminteşte despre corpul eteric, ea vorbeşte despre ceva real, pe care ochiul spiritual îl vede cu adevărat şi care se află la baza corpului fizic. Când contemplăm plantele, trebuie să le atribuim un corp eteric. Dacă ajungem mai sus, la fiinţele dotate cu sensibilitate, la animale, vom găsi elementul sensibilitătii, al vieţii interioare, sau, mai bine zis, al trăirii interioare, care deosebeşte animalele de plante. Pentru ca simpla activitate vitală – care nu se poate încă interioriza şi nu se poate aprinde până la simţire – să ajungă la trăire interioară trebuie ca în organismul animalului să se integreze corpul astral. Sistemul nervos, pe care plantele încă nu-l au, devine pentru noi unealta exterioară a corpului astral, arhetip spiritual al sistemului nervos. Aşa cum arhetipul se comportă faţă de manifestarea sa, de imaginea sa, la fel se comportă şi corpul astral faţă de sistemul nervos.

V-am spus deja ieri că modul exterior de observaţie ştiinţifică îşi poate permite să amestece lucrurile, dar pentru observaţia ocultă lucrurile nu sunt chiar atât de simple. Atunci când observăm organele sau sistemele de organe umane, trebuie să fim conştienţi de faptul că acestea pot fi utilizate şi în alt scop decât cele ale animalelor, chiar dacă sunt asemănătoare ca formă. Acum menţionăm doar că la om organul exterior al Eului, centrul său sufletesc, este sângele. Sistemul nervos este instrumentul exterior al corpului astral, iar sângele instrumentul Eului. Aşa cum sistemul nervos intră într-o anumită relaţie cu sângele în organism, la fel şi domeniile interioare ale sufletului, care există pentru noi sub formă de reprezentări, sensibilitate şi altele, au o legătură cu Eul. Sistemul nervos este infinit diferenţiat în organismul uman. El ne apare sub forma cordoanelor de nervi, acolo unde se manifestă, de exemplu, ca nervi auditivi, faciali etc. Sistemul nervos este extins în tot organismul, se diversifică în el; el poartă în sine capacitatea de diversificare. Dacă observăm că sângele curge în întregul organism, chiar dacă ţinem cont de transformarea lui din sânge roşu în sânge albastru, trebuie spus că el este unitar pentru întreg organismul. El contrastează ca uniformitate cu sistemul nervos diferenpat, la fel cum Eul este în opoziţie cu diferitele manifestări ale sufletului – reprezentări, sensibilitate, impulsuri volitive, senzaţii şi aşa mai departe. Cu cât veţi aprofunda această comparaţie, cu atât mai mult ea vă va

demonstra marea asemănare existentă între cele două arhetipuri – Eu şi corp astral – şi dintre cele două imagini ale lor – sângele şi nervii. Se poate spune cu certitudine că sângele este pretutindeni sânge; dar, străbătând întreg organismul, el se modifică şi putem face o paralelă între modificările lui şi cele ale Eului. Eul nostru este însă uniform. Dacă ne întoarcem cu gândul la viaţa dintre naştere şi moarte, putem spune: Acest Eu a fost mereu prezent, la vârsta de cinci ani, de şase ani; ieri, ca şi azi, este acelaşi Eu. Dar când este vorba de a-i defini conţinutul, vom vedea că acest Eu, aşa cum vieţuieşte el în noi, este plin cu o serie de reprezentări, sentimente, senzaţii şi altele, care trebuie atribuite corpului astral, aşa cum deja am spus, şi care intră în contact cu Eul. Anul trecut Eul avea un alt conţinut; ieri, un altul; iar astăzi din nou un altul. Eul intră deci în contact cu conţinutul general al sufletului, pe care-l străbate în întregime. Aşa cum sângele parcurge organismul în întregime şi intră peste tot în contact cu sistemul nervos diversificat, Eul, de asemenea, întâlneşte viaţa sufletească diferenţiată în reprezentări, senzatii, impulsuri volitive etc. Aşadar, înseşi aceste comparatii ne arată că suntem îndreptăţiţi să vedem în sânge o imagine a Eului şi în sistemul nervos o imagine a corpului astral – aceste două părţi mai înalte, suprasensibile, ale fiinţei omeneşti.

Acum trebuie să ne amintim că sângele, care străbate organismul în felul arătat, se pune la dispoziţia lumii exterioare, pe de o parte, – adică se prezintă ca o tablă neagră pe care se întipăreşte tot ce vine din lumea exterioară – şi, pe de altă parte, se pune la dispoziţia a ceea ce am numit lumea interioară. În acelaşi fel se întâmplă lucrurile cu Eul nostru. Noi îl dirijăm, mai întâi, spre lumea exterioară de la care primim impresii, ceea ce explică variabilitatea conţinutului său: Eul este plin de impresii exterioare. Dar există şi momente în care Eul se retrage în sine, sau se abandonează durerilor sale, suferinţei sale, bucuriilor sau senzaţiilor interioare, amintirilor, lăsând să-i urce din memorie ceea ce nu mai primeşte direct din contactul cu lumea exterioară, ci ceea ce poartă în el. Deci şi în această privinţă se poate stabili o paralelă cu sângele, întrucât se prezintă ca o tablă ce se oferă o dată lumii exterioare, o dată celei interioare. Am putea schiţa funcţia Eului la fel cum am schiţat-o pe cea a sângelui (vezi figura). Aşa cum am pus în relaţie sângele cu impresiile venite pe calea simţurilor, putem lega de Eu impresiile exterioare primite, pe care le receptăm sub formă de reprezentări sau de formaţiuni sufleteşti. Am putea să punem în relaţie, aşadar, aceste raporturi sufleteşti, la fel ca pentru viaţa corporală, pe de o parte cu sângele, iar pe de alta cu Eul.

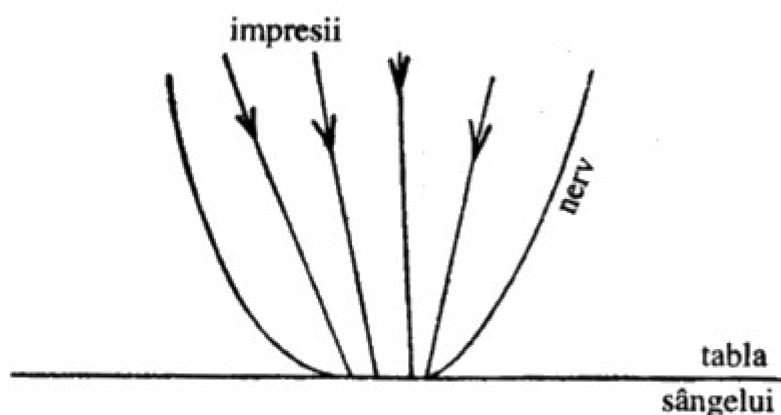
Să observăm din acest punct de vedere coacţionarea şi confruntarea dintre sânge şi nervi. Când privim, impresiile exterioare acţionează asupra ochiului nostru – culori, lumină –, influenţând nervul optic. Atâta timp cât aceste impresii exterioare rămân în

domeniul nervos, putem spune că ele acţionează asupra corpului astral. În momentul în care apare o relaţie între nervi şi sânge, se poate spune că procesul paralel concomitent constă în faptul că reprezentările variate ale vieţii sufleteşti intră în legătură cu Eul. Dacă ne imaginăm relatia nervilor cu sângele, o putem prezenta schematic în felul în care ceea ce intră prin nervul optic în actul vederii intră, de asemenea, în legătură cu vasele sangvine din apropiere.

Acest raport este extrem de important, dacă vrem să observăm natura umană în aşa fel încât să rezulte o bază pentru fundamentele oculte ale naturii umane. Atunci, trebuie să spunem: În viaţa obişnuită, lucrurile se petrec astfel, încât o activitate propagată de-a lungul nervului se înscrie în sânge ca pe o tăbliţă, şi prin aceasta s-a inserat în instrumentul Eului. Să ne imaginăm însă că am întrerupe în mod artificial contactul dintre nerv şi circulaţie, astfel încât aceste două activităţi – nervoasă şi sangvină – nu se mai pot influenţa reciproc. Se pot desena în mod schematic acum cele două elemente depărtate unul de celălalt, sugerând că o activitate reciprocă nu poate avea loc. Se ajunge la aceasta – ca nervul să nu poată fi influenţat –, de exemplu, atunci când el este secţionat. Dacă se întâmplă un asemenea lucru, nu e de mirare că omul nu mai poate primi nici o impresie şi, în consecinţă, nu mai are nici o trăire prin acest nerv. Dar să admitem totuşi că, deşi relatia dintre nerv şi sânge ar fi întreruptă, ar mai exista acolo o oarecare senzaţie. În experienţele ştiinţifice aceasta se poate produce prin excitarea nervului cu ajutorul unui curent electric. Dar acest fel de influenţare exterioară a nervului nu ne interesează aici. Există însă şi o altă posibilitate de influenţare a nervului, când acesta nu poate acţiona asupra circulaţiei corespunzătoare. Această stare poate fi provocată în organismul omului prin anumite reprezentări, idei, senzaţii sau sentimente pe care omul le-a trăit, şi le-a însuşit şi care, pentru ca experienţa interioară să reuşească, ar trebui să fie reprezentări superioare, morale sau intelectuale. Dacă omul, printr-o riguroasă concentrare interioară, îşi transformă reprezentările în simboluri şi îşi face din ele temei de exerciţii în stare de veghe, prin chiar această concentrare el acaparează nervul şi îl sustrage circulaţiei sangvine. Când omul se abandonează pur şi simplu impresiilor exterioare normale, între nerv şi sânge se stabileşte relaţia obişnuită. Dacă însă el menţine prin concentrare puternică asupra Eului ceea ce obţine în mod normal, eliberat acum de orice impresii exterioare, aşa cum acţionează lumea exterioară asupra Eului, atunci are în suflet ceea ce apare mai întâi în conştienţa sa, ceea ce constituie conţinutul conştientei sale, şi utilizează de preferinţă nervul, ceea ce separă activitatea nervoasă de cea a sângelui. Consecinţa este faptul că, printr-o concentrare interioară atât de intensă încât să întrerupă circuitul dintre nerv şi sânge, nervul este eliberat de cooperarea cu sângele, se eliberează, de asemenea, de viaţa obişnuită a Eului, al cărui instrument este sângele. În fapt, lucrurile se petrec astfel: antrenamentul care trebuie să ne conducă în lumile spirituale ne obligă la o astfel de concentrare, încât sistemul nervos este izolat de sânge şi de obligaţiile pe care acesta le are faţă de Eu. Deocamdată putem doar afirma acest lucru, dar el este verificat pe de-a-ntregul prin experienţă. Consecinţa este faptul că, în timp ce înainte sistemul nervos îşi înscria activităţile pe tăbliţa sângelui, le reţine acum pentru sine, le lasă să alerge în sens invers în sine şi nu le mai permite să pătrundă în sânge. Este deci posibil să separăm sângele de nervi prin exerciţii de concentrare lăuntrică şi să retrimitem în sistemul nervos ceea ce altfel ar fi curs în Eu (exprimându-ne în mod plastic).

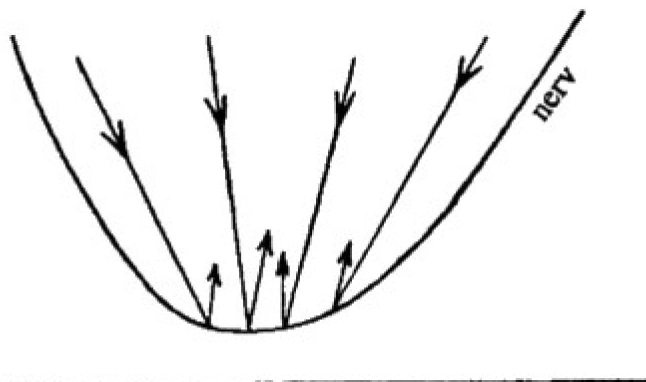
Omul care practică asemenea exerciţii sufleteşti are o cu totul altfel de trăire interioară. Orizontul conştienţei sale este în întregime schimbat. Se poate spune că în timpul vieţii de toate zilele, sângele şi Eul fiind legate, omul raportează la Eul său toate impresiile interioare şi pe cele din afară. În acest caz, Eul ascunde forţele care se întind pe întregul orizont al conştienţei şi totul se raportează la el. Nici dacă omul îşi izolează sistemul nervos prin concentrare, dacă îl ridică din sânge prin forţe sufleteşti, nici atunci el nu trăieşte în Eul său obişnuit. Din acel moment el nu mai poate să numească ceea ce desemnează acum ca Sine a sa cu numele de Eu, în acelaşi sens în care spunea „Eu" în viaţa normală de conştienţă. Atunci omul are impresia că o parte a entităţii sale s-ar ridica în mod conştient din sine, ca şi cum ceva care altfel este invizibil, suprasensibil – care acţionează în nervii noştri –, nu s-ar mai înscrie pe tăbliţa lui de sânge, n-ar mai produce impresii asupra Eului obişnuit. Prin aceasta omul se simte ca şi cum ar fi ridicat din sistemul său sangvin, din organismul său şi, în compensaţie pentru ceea ce a trăit în sângele său, întâlneşte altceva. Dacă înainte activitatea nervoasă se oglindea în sângele lui, acum este reflectată în ea însăşi, trăieşte în altceva, omul se simte într-un alt Eu, în alt Sine, ceea ce înainte putea doar presimţi. Simte pătrunderea în sine a unei lumi suprasensibile.

Dacă vrem să prezentăm încă o dată schematic relatia dintre nerv – sau întregul sistem nervos –, care primeşte în sine impresiile unei lumi exterioare, şi sânge, o putem face astfel:

Impresiile exterioare normale s-ar oglindi în sânge şi s-ar afla apoi în acesta. Dar dacă îndepărtăm sistemul nervos, absolut nimic nu mai pătrunde până la tăbliţa de sânge. Totul se întoarce în sistemul nervos. Atunci ni se revelează o lume despre care nu aveam nici cea mai mică bănuială. Ea se extinde până la limita sistemului nostru nervos şi îi simţim şocul de retur. În orice caz, numai cel care face exercitii sufleteşti corespunzătoare resimte acest şoc. În timp ce în starea de conştienţă normală omul simte că are de-a face cu o lume care-i ajunge până în sânge, că sângele a înscris totul în el ca pe o tăbliţă, şi că, prin urmare, trăieşte în Eul său cu aceste impresii, în celălalt caz, aceste impresii merg doar până acolo unde terminaţiile nervoase oferă o rezistenţă spre interior. Ajuns la aceste terminaţii, parcă ricoşezi şi trăieşti în afară, în lumea înconjurătoare. Se poate spune mai exact că, atunci când avem o impresie de culoare pe care o receptăm prin ochi, ea intră prin nervul optic, se întipăreşte pe tăbliţa sângelui şi simţim ceea ce se poate exprima prin „văd roşu". Să admitem că suntem capabili să mergem cu impresiile nu până la sânge, ci numai până la terminatiile nervoase, că ne retragem din viaţa interioară, din sânge; trăim de fapt până la ochiul nostru, până la nervul optic, ne retragem din sângele fizic, trăim în afara Eului nostru, ne aflăm în razele de lumină care pătrund prin ochi. Ne găsim cu adevărat afară din noi înşine, din cauză că nu pătrundem ca de obicei atât de adânc în interiorul nostru, ci

numai până la terminaţiile nervoase. Atunci când am ajuns să o întoarcem din drum în terminaţiile nervoase, ca să nu ajungă până la sânge, avem o altă viaţă sufletească: am deconectat astfel sângele, pe când conştienţa normală intră în sânge, iar viaţa sufletului se simte una cu omul fizic, se identifică cu acesta.

Prin aceste consideraţii exterioare am reuşit astăzi să deconectăm sângele în întregime, acest sânge pe care il considerăm ca pe o suprafaţă dublă, care intră în relaţie pe de o parte cu impresiile exterioare, iar pe de altă parte cu cele venite din interior. L-am deconectat de ceea ce am putea numi „omul superior" ce putem deveni atunci când ne debarasăm de noi înşine şi devenim liberi. Cel mai bine studiem natura interioară a acestui sistem sangvin dacă nu rămânem la fraze generale, ci luăm în considerare ceea ce există realmente: omul suprasensibil, invizibil, la care ne vom ridica dacă mergem numai până la terminaţiile nervoase şi-l observăm când se retrage în interior, până la nivelul sângelui. Atunci vom progresa până la ideea că omul poate trăi în lumea exterioară, că se poate răspândi în întreaga lume exterioară, că se poate muta în aceasta, să adopte un alt punct de vedere faţă de omul interior sau faţă de ceea ce în mod curent numim astfel. Pe scurt, vom învăţa să cunoaştem funcţiile sângelui şi ale organelor aparţinând circulaţiei sangvine răspunzând la următoarea întrebare: Cum trebuie să acţioneze dintr-o lume superioară, spre care omul se poate avânta printr-o cunoaştere mai precisă, ceea ce se reproduce pe tăbliţa sângelui, ca o pictură? Întreaga viaţă a sângelui, ca punct central al omului, ni se revelează atunci când luăm în considerare relaţia dintre acest admirabil sistem şi o lume superioară din punctul de vedere al realităţii sensibile sau suprasensibile. Sarcina noastră va fi, prin urmare, să scoatem la iveală, într-un mod evident, omul vizibil în întregime, sensibil, ca pe o imagine a arhetipului spiritual. Atunci vom înţelege că organismul uman este cea mai ideală imagine a spiritului care trăieşte în lumea întreagă, şi astfel vom învăţa să-l cunoaştem.